

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 29/1998 vp

Hallituksen esitys kokoontumislaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä lokakuuta lähettäessään hallituksen esityksen kokoontumislaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 145/1998 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan samalla määrännyt, että hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- erityisasiantuntija Tuula Majuri, oikeusministeriö
- poliisijohtaja Jorma Toivanen, lainsäädäntöneuvos Tarja Oksanen ja poliisiylitarkastaja Jorma Vuorio, sisäasiainministeriö
- apulaisosastopäällikkö Raimo Kurki, liikenneministeriö
- neuvotteleva virkamies Kari Paaso, sosiaali- ja terveysministeriö
- kansliapäällikkö Sakari Vanhala, Korkein hallinto-oikeus
- lääninoikeudentuomari Sampo Jokinen, Uudenmaan lääninoikeus
- poliisitarkastaja Kari Hemminki, Etelä-Suomen lääninhallitus
- ylikomisario Teuvo Saikkonen, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos ja Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
- johtava lakimies Alf Henriksson, Suomen Kuntaliitto

- valvontapäällikkö Juha-Pekka Laaksonen, Helsingin kaupungin pelastuslaitos
- hallintopäällikkö, varapuheenjohtaja Lauri Jääskeläinen, Helsingin kaupunki ja Rakennustarkastusyhdistys
- johtaja Pentti Mäkinen, Keskuskauppakamari
- päälakimies Risto Airikkala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- projektipäällikkö Kerstin Ekman, Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry
- hallituksen puheenjohtaja Erkki Aurejärvi, Stadion-säätiö
- varapuheenjohtaja, poliisipäällikkö Veli-Erkki Wäre, Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä-, ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
- toimitusjohtaja Jarmo Mahonen, kilpailunjohtaja Simo Lampinen ja oikeustieteen kandidaatti Suvi Lahti-Leeve, AKK Sports Oy
- turvapäällikkö Björn Åkerblom ja apulaisturvapäällikkö Erkki Gustafsson, Helsinki Halli Oy
- professori Olli Mäenpää
- professori Kaarlo Tuori..

Lisäksi ulkoasiainministeriö, opetusministeriö, Ahvenanmaan maakuntahallitus, Kirkkohallitus, Suomen ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallitus, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Teollisuuden ja Työntantajain Keskusliitto TT ry, Akava ry, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK ry, Suomen Palopäällystiitto ry, Suomen Rauhanyhdistysten Kes-

kusyhdistys ry, Tekinjänoikeustoimisto Teostory, Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry, Suomen

Teatteriliitto ry, Mainostajien Liitto ry ja Finland Festivals ry ovat antaneet kirjalliset lausunnot.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erilaisia yleisölle avoimia tilaisuuksia koskeva kokoon-tumislaki. Lailla turvattaisiin hallitusmuodossa säädetyn kokoontumisvapauden käyttämistä sekä ohjattaisiin tilaisuuksien järjestämistä tarpeellisilla järjestysluontoisilla säännöksillä.

Ehdotettuun lakiin koottaisiin nykyinen yleisiä kokouksia ja julkisia huvitilaisuuksia koskeva lainsäädäntö. Laissa yhdenmukaistettaisiin näiden tilaisuuksien sääntely siten, ettei tilaisuuden tarkoitus vaikuttaisi tarpeettomasti sen järjestämisen ehtoihin. Tilaisuudet jaettaisiin kuitenkin edelleen kahteen ryhmään, yleisiin kokouksiin ja yleisötilaisuuksiin, joita säänneltäisiin tietyissä kysymyksissä eri tavoin.

Yleisillä kokouksilla tarkoitetaan ehdotuksessa mielenosoituksia tai muita kokoontumisvapauden käyttämiseksi järjestettyjä yleisölle avoimia tilaisuuksia. Oikeus osallistua yleiseen kokoukseen kuuluisi kaikille, kuten nykyisinkin. Ulkomaalaisten, vajaanvaltaisten sekä erilaisten yhteisöjen järjestämisoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi. Ulkona yleisellä paikalla järjestettävästä yleisestä kokouksesta tulisi edelleen ilmoittaa ennalta poliisille. Kokoustarkoitukseen soveltuvalla yleisellä paikalla saisi järjestää kokouksen ilman omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa.

Omistajalla tai haltijalla olisi kuitenkin tietty edellytys oikeus rajoittaa alueen käyttöä kokoustarkoitukseen. Lisäksi laissa määriteltäisiin tyhjentävästi ne perusteet, joiden nojalla poliisi voisi osoittaa ulkona yleisellä paikalla järjestettävän kokouksen siirrettäväksi toiseen paikkaan.

Ehdotuksessa turvattaisiin oikeus käyttää tavanomaisia kokousvälineitä suoraan lain nojalla.

Yleisötilaisuudella tarkoitetaan ehdotuksessa yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita näihin rinnastettavia tilaisuuksia. Yleisötilaisuudet vastaisivat pääosin nykyisen julkisista huvitilaisuuksista annetun lain soveltamisalaan kuuluvia tilaisuuksia.

Huvitilaisuuksien luvanvaraisuudesta ehdotetaan luovuttavaksi kokonaan. Yleisötilaisuudet jakautuisivat ilmoituksenvaraisiin ja vapaasti järjestettäviin tilaisuuksiin. Viimeksi mainitut olisivat tilaisuuksia, jotka eivät edellytä toimenpiteitä järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai sivullisille ja ympäristölle aiheutuvan haitan estämiseksi taikka erityisiä liikennejärjestelyjä. Poliisi voisi antaa tarpeellisia ohjeita ja määräyksiä järjestäjälle ilmoituksen yhteydessä sekä eräissä poikkeuksellisissa tilanteissa kieltää ennalta tilaisuuden järjestämisen laissa säädetyn perusteella, jos muut toimenpiteet eivät olisi riittäviä.

Nykyisiä järjestyksenpitoa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin erityisesti poliisin toimivaltuuksien osalta. Järjestysmiehiä koskeva sääntely siirrettäisiin erilliseen järjestyksenvalvojista annettavaan lakiin. Tältä osin esitys liittyy hallituksen esitykseen laiksi järjestyksenvalvojista sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Kokoon-tumislaki ja siihen liittyvät lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Tarkoitus on myös, että lait tulisivat voimaan samanaikaisesti järjestyksenvalvojista annettavan lain ja siihen liittyvien lakien kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksellä on kaksi pääasiallista tarkoitusta. Tarkoituksena on turvata hallitusmuodon kokoontumisvapauden käyttämistä sekä ohjata yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien järjestämistä tarpeellisilla järjestysluontoisilla säännöksillä.

Valiokunta on tarkastellut esitystä toimialansa osalta muun muassa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden, onnettomuuksien ehkäisemisen sekä kuntien ja kirkollisasioiden näkökulmasta.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta puoltaa toisen ja kolmannen lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana sekä ensimmäisen lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä esitetyin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut**Kokoontumislaki**

2 §. *Soveltamisala.* Lakiehdotuksen 2 §:n 3 momentti sisältää yleisötilaisuuden ja yksityisen tilaisuuden määritelmän. Valiokunta toteaa, että ehdotettu sanamuoto ei poista niitä tilaisuuden luonnetta koskevia tulkintaongelmia, jotka sisältyvät nykyiseen huvilainsäädäntöön. Lakiehdotuksen perusteluissa viitataan myös esillä olevan uudistuksen osalta nykyisessä oikeuskäytännössä hahmotettuun linjaan.

Nykyistä lakia yleisistä kokouksista (6/1907) ja lakia julkisista huvitilaisuuksista (492/1968) ei sovelleta lainkaan uskonnollisten yhdyskuntien tai niiden jäsenten järjestämiin hartaustilaisuuksiin. Sitä vastoin nykyisen uskonnonvapauslain (267/1992) 3 §:n mukaan uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumattomien henkilöiden järjestämiin julkista uskonnonharjoitusta koskeviin tilaisuuksiin sovelletaan kokouslakia. Esillä olevan lakiehdotuksen 2 §:n 4 momentin mukaan kokoontumislakia ei sovelleta uskon-

nollisten yhdyskuntien perinteisiin, julkista uskonnonharjoitusta varten järjestämiin tilaisuuksiin.

Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksen tarkoituksena on saattaa uskonnollisten tilaisuuksien järjestäjät mahdollisimman yhdenvertaiseen asemaan sekä toisiinsa että yleisten kokousten järjestäjiin nähden. Valiokunta katsoo, että muita uskonnollisia tilaisuuksia kuin uskonnollisten yhdyskuntien perinteisiä, julkista uskonnonharjoitusta varten järjestämiä tilaisuuksia ei ole perusteltua jättää kokoontumislain soveltamisalan ulkopuolelle. Vaikka tällaisten tilaisuuksien järjestäjät ovat käytännössä usein kokeneita suurtenkin uskonnollisten tilaisuuksien järjestäjinä, on kuitenkin perusteltua voida viranomaisten asiantuntemuksella varmistautua siitä, että järjestelyt ovat näissäkin tilaisuuksissa muun muassa henkilöiden turvallisuuden ja onnettomuuksien ennalta ehkäisemisen näkökulmasta eri seikat huomioon ottaen kunnossa. Järjestettävät suuret tapahtumat vaativat ainakin paloturvallisuus-, liikenneturvallisuus-, vesihuolto- ja jätehuoltoasioita sekä monia muita asioita koskevat ennakkosuunnitelmat. Käytännössä järjestäjät toimivat nykyisinkin hyvässä yhteistyössä poliisi- ja muiden viranomaisten kanssa.

8 §. *Ilmoituksen sisältö.* Lakiehdotuksen 8 §:n 1 momentin mukaan yleistä kokousta koskevan ilmoituksen tulee sisältää muun muassa tiedot kokouksessa käytettävistä rakennelmista ja muista erityisvälineistä. Tältä osin asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty valiokunnan huomiota siihen, että poliisin on tarvittaessa oltava yhteydessä ainakin suuremmista rakennelmista kunnan rakennusvalvontaviranomaiseen.

Valiokunta toteaa, että poliisi voi vaatia järjestäjältä selvitystä rakennelmaa koskevasta rakennusvalvontaviranomaiselta haetusta toimenpideluvasta tai rakennelmasta tehdystä ilmoituksesta samoin kuin selvitystä siitä, että rakennelma on valmistuttuaan rakennusvalvontaviranomaisen tarkastama. Valiokunnan käsityksen

mukaan poliisi ja rakennusvalvontaviranomaisen kykenevät tarpeelliseen yhteydenpitoon ilman, että lakiin otetaan nimenomainen asiaa koskeva säännös. Toisaalta yhteydenpitoa koskevasta säännöksestä huolimatta käytännössä rakennusvalvontaviranomaisen tavoittaminen ei välttämättä ainakaan viikonloppuna onnistu ajoissa ottaen huomioon 7 §:n 1 momentissa ilmoitusvelvollisuudelle asetettu lyhyt määräaika. Joka tapauksessa järjestäjän on kyettävä antamaan myös rakennelmien osalta tarpeelliset tiedot poliisille. Muun muassa tätä tarkoitusta varten on lakiehdotuksen 8 §:n 2 momentin nojalla järjestäjän nimettävä yhteyshenkilö, jonka on oltava poliisin tavoitettavissa kokouksen järjestämistä koskevissa asioissa.

Valiokunta on pohtinut 8 §:n kohdalla, olisiko ilmoituksen sisältöä koskevassa luettelossa mainittava nimenomaisesti myös ainakin tiedot kokouksen järjestämisen edellyttämästä jätetuollosta ja yleistä hygieniää koskevista kysymyksistä. Valiokunta on päätenyt siihen, että erillinen näitä asioita koskeva kohta ei ole lakiehdotuksen 8 §:ssä tarpeen, koska poliisi voi antaa tarvittaessa ehdotetun 20 §:n 2 kohdan nojalla määräyksiä järjestäjälle mainituista asioista.

Valiokunta esittää kuitenkin selvyyden vuoksi 8 §:ään lisättäväksi uuden 2 momentin, jonka mukaan poliisi voi vaatia tarvittaessa selvityksiä myös muista kuin 1 momentissa luetelluista yleisen kokouksen järjestämiseen liittyvistä seikoista. Vastaava säännös sisältyy yleisötilaisuuksien osalta 14 §:n 3 momenttiin.

Samalla hallituksen esityksen 8 §:n 2 momentti siirtyisi lakiehdotuksen 8 §:n 3 momentiksi.

10 §. Kokouspaikkaa koskevat rajoitukset. Valiokunta kiinnittää lakiehdotuksen 10 §:n kohdalla huomiota koko lakiehdotukseen liittyviin eräisiin periaatteellisiin kysymyksiin. Valiokunta katsoo, että kokoontumisvapauden ja siihen liittyvän mielenosoitusoikeuden toteuttaminen ei saa syrjäyttää tai kohtuuttomasti haitata esimerkiksi hallitusmuodossa turvattua oikeutta harjoittaa laillista elinkeinoa. Toistuvan mielen-

osoituksen haitalliset vaikutukset saattavat joissakin tilanteissa kohdistua kohtuuttomasti yksittäiseen liikeyritykseen, jonka toimitilojen edustalla mielenosoitus toteutetaan. Tällaiset haitalliset vaikutukset saattavat kohdistua myös kokonaan sivulliseen tahoon. Tässä suhteessa lakiehdotuksen 10 § antaa poliisille riittävät mahdollisuudet puuttua asiaan esimerkiksi siirtämällä mielenosoitus sopivampaan paikkaan. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä muutoinkin lakiehdotuksen 10, 20 ja 21 §:n säännöksiin koskien yleisen kokouksen muodossa tapahtuvaa hallitusmuodossa säädetyn kokoontumisvapauden asianmukaista käyttämistä.

Kokoontumisvapautteen liittyvään mielenosoitukseen saattaa luonnollisesti sisältyä ainakin jonkin asteista kohtuullista haittaa muille tahoille, joka on hyväksyttävä mielenosoituksen luonteeseen kuuluvana. Tältä osin voidaan viitata esimerkiksi niin sanottuihin traktorimarsseihin. Täydennyksenä on kuitenkin syytä todeta, että lakiehdotuksen 20 §:n nojalla poliisi voi antaa ohjeita ja määräyksiä liikenteen sujuvuuden turvaamiseksi.

Valiokunnan käsityksen mukaan ainakin hengen, terveyden ja ruumiillisen koskemattomuuden suojaaminen ovat sellaisia oikeushyviä, joita kokoontumisvapauden käyttämisellä ei saa loukata. Myöskään toisen omaisuuden tahallinen vahingoittaminen ei voi olla mitenkään hyväksyttävää.

12 §. Yleisötilaisuuden järjestämisoikeus. Lakiehdotus ei aseta yleisötilaisuuden järjestämiselle nykyistä huvilainsäädäntöä vastaavia tilaisuuksien järjestämistä koskevia ajallisia rajoituksia. Hallituksen esityksen mukaan kirkollisia juhlapäiviä ja sunnuntaipäiviä koskevat rajoitukset ovat vaikeasti perusteltavissa, sillä esimerkiksi ravintoloiden aukioloa ei ole enää vastaavalla tavalla rajoitettu.

Hallintovaliokunta, jonka toimialaan kuuluvat myös kirkollisasiat, katsoo, että on perusteltua säilyttää kiellettyinä yleisötilaisuuksien järjestäminen pitkäperjantain, ensimmäisen pääsiäispäivän ja ensimmäisen joulupäivän aattoilasta kello 18.00 lukien 24 tunnin aikana. Vas-

taava säännös sisältyy julkisen huvitilaisuuden osalta nykyisin julkisista huvitilaisuuksista annetun lain 5 §:ään. Sanotun lain 6 §:n mukaan poliisilla on oikeus hakemuksesta myöntää poikkeuksia 5 §:ssä olevista kielloista. Valiokunta esittää myös tältä osin nykyistä vastaavaa sääntelyä. Nykyisen lainsäädännön nojalla on esimerkiksi Lapin läänin tunturialueiden matkailukeskuksiin talvimatkailun huippusesonkina myönnetty poikkeuslupia ensimmäisen pääsiäispäivän huvikiellosta.

Valiokunta perustelee pääsäännöksi esittämänsä kieltoa järjestää yleisötilaisuus mainittuina päivinä sillä, että näiden juhlapyhien rauhoittaminen vastaa edelleen syvästi väestön valtaosan käsityksiä ja tunteja. Nykytilaa kohtaan ei saadun selvityksen mukaan ole juurikaan esitetty kritiikkiä. Suomalaisen kulttuurin juuret ovat myös edelleen vahvasti sidoksissa kristillisen uskon perusarvoihin. Nimenomaan periaatteelliselta kannalta ja suomalaisten perusarvojen valossa valiokunta pitää esitystään hyvin perusteltuna.

14 §. Ilmoitus. Lakiehdotuksen 14 §:n 1 momentin mukaan järjestäjän on tehtävä yleisötilaisuuden järjestämisestä kirjallinen ilmoitus järjestämispaikan poliisille vähintään kolme vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista. Poliisi voi momentin mukaan hyväksyä myöhemminkin tehdyn ilmoituksen, jos tilaisuuden järjestämisestä ei aiheudu haittaa yleiselle järjestykselle eikä määräajan laiminlyönti vaikeuta kohtuuttomasti poliisille lain mukaan kuuluvien tehtävien täyttämistä.

Hallintovaliokunta esittää, että yleisötilaisuuden järjestämisestä olisi tehtävä poliisille ilmoitus vähintään viisi vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista. Valiokunta pitää esitystä perusteltuna jäljempänä lausutun lisäksi sen vuoksi, että poliisille jäisi riittävä aika perehtyä tilaisuuden vaatimiin turvallisuus- ja muihin järjestelyihin. Tällä tavalla voitaisiin nykyistä paremmin välttää turvallisuus- ja muita riskejä sekä tarpeettomia tilaisuuksien järjestämistä haittaavia ongelmatilanteita. Erytyistä merkitystä ehdote-

tulla määräajalla olisi viikonloppuna jätettyjen ilmoitusten osalta.

On myös huomattava, että poliisilla saattaa olla yleisötilaisuudesta riippuen aiheutta olla yhteydessä myös moniin muihin viranomaistahoihin, kuten pelastusviranomaisiin ja rakennusvalvontaviranomaisiin. Viiden vuorokauden määräaikaa ei voida myöskään pitää yleisötilaisuuden järjestäjän kannalta ongelmallisena, vaikka nykyisen huviasetuksen (687/1968) 4 §:ssä määräaika on hallituksen esityksessä ehdotetun mukaisesti kolme vuorokautta. Lisäksi poliisi voi hyväksyä myöhemminkin jätetyn ilmoituksen.

Hallintovaliokunta katsoo, että poliisin asian- tuntemuksen lisäksi on tarpeellista lakisääteisen velvollisuuden pohjalta arvioida henkilöiden turvallisuudelle aiheutuvia vaaroja tai muita onnettomuuden uhkia myös pelastustoimen näkökulmasta. Tämän vuoksi valiokunta esittää, että 14 §:ssä poliisi velvoitettaisiin toimittamaan yleisötilaisuudesta saamansa ilmoitus välittömästi asianomaisen kunnan pelastusviranomaisen tietoon, jonka on oman asiantunteuksensa perusteella annettava tarvittaessa poliisille lausunto yleisötilaisuuden vaaroista pelastustoimen näkökulmasta. Edellä esitettyä määräajan pidentämistä puoltaa sekin, että pelastusviranomaisen tulisi ehtiä tarvittaessa tarkastaa yleisötilaisuuteen käytettävät tilat ja saattaa arvionsa poliisin tietoon. Poliisin tehtävänä olisi päättää, millä edellytyksin tilaisuus voidaan järjestää tai voidaanko yleisötilaisuutta järjestää lainkaan.

Valiokunnan mielestä on luonnollista, että suurten tai ennakkojärjestelyjä vaativien tilaisuuksien järjestäjät ovat oman etunsa vuoksi yhteydessä poliisiin jo hyvissä ajoin paljon ennen tilaisuuden järjestämistä.

Toimikauden aikana toistuvasti järjestettävistä yleisötilaisuuksista tulee voida tehdä yhteinen ilmoitus. Esimerkkinä voidaan mainita urheiluseurojen järjestämät urheilutilaisuudet.

Valiokunta toteaa vielä, että rajanveto ilmoituksenvaraisten ja vapaasti järjestettävien yleisötilaisuuksien välillä edellyttää tulkintaa yksittäistapauksissa. Ehdotettu 14 §:n 2 momentti sisältää kuitenkin ne perusteet, joiden nojalla arviointi ilmoitusvelvollisuudesta voidaan tehdä.

Useimpien tilaisuusryhmien osalta ilmoitusvelvollisuus tai sen puuttuminen on valiokunnan käsityksen mukaan suhteellisen selkeästi pääteltävissä.

15 §. Yleisötilaisuuden kieltäminen. Lakiehdotuksen 15 § koskee perusteita, joilla poliisi voi kieltää yleisötilaisuuden. Valiokunnan käsityksen mukaan 15 §:n 3 kohdan ilmaisu terveyden vaarasta ja omaisuusvahingosta ei ole riittävä. Pelastustoimen kannalta on olennaista, aiheutuuko yleisötilaisuudesta onnettomuuden vaaraa. Valiokunta esittääkin 15 §:n 3 kohdan täydentämistä tältä osin.

23 §. Kielletyt esineet ja aineet. Valiokunta esittää, että lain 23 §:ään otetaan yksiselitteinen kieltö päihdyttävien aineiden hallussapidosta yleisessä kokouksessa ja yleisötilaisuudessa, joissa näiden hallussapidettyjen aineiden nauttiminen on kielletty. Muunlaista ratkaisua on valiokunnan mielestä vaikea pitää perusteltuna.

Hallituksen esityksen 23 §:n 4 momentissa ehdotetaan, että poliisi tai järjestäjä voi määrätä tilaisuuskohtaisesti järjestyksenvalvojan tarkastamaan yleisen kokouksen ja yleisötilaisuuden osanottajien mukana olevat tavarat. Ehdotetun järjestyksenvalvojalain 8 §:n mukaan järjestyksenvalvoja voisi lisäksi tehdä henkilöntarkastuksen metallinilmaisimella tai muulla vastaavalla teknisellä laitteella (HE 148/1998 vp). Valiokunta toteaa, että kumpikaan lakiesitys ei oikeuta tekemään osanottajille pakkeinlain (450/1987) 5 luvun 9 §:n tarkoittamaa henkilöntarkastusta, jossa henkilö tarkastetaan sen tutkimiseksi, mitä hänellä on vaatteissaan tai muutoin yllä.

Saadun selvityksen mukaan tällä hetkellä muun muassa urheilutapahtumissa saatetaan noudattaa käytäntöä, jossa kiellettyjen tavaroiden tarkastukseen liittyen myös tilaisuuden

osanottajia tarkastetaan vaatteiden päältä tunnustelemalla. Tällainen menettely on katsottu voitavan perustaa sopimuksenvaraiseen järjestykseen.

Hallintovaliokunta katsoo, että järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tulee voida sallia yksittäistapauksissa myös henkilöön käyvä tarkastus vaatteiden päältä tunnustelemalla taikka muulla asianmukaisella tavalla sen varmistamiseksi, ettei tilaisuuteen osallistuvalla ole hallussaan ampuma-asetta, räjähdysainetta, teräasetta tai muuta sellaista esinettä tai ainetta, jota voidaan käyttää henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen tekemiseen. Lisäksi on sallittava yksittäistapauksessa myös järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi vähintäänkin edellisestä kappaleesta ilmenevällä tavalla henkilön tarkastaminen sen varmistamiseksi, ettei tilaisuuteen osallistuvalla ole hallussaan päihdyttäviä aineita yleisessä kokouksessa tai yleisötilaisuudessa. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että esimerkiksi yksittäinenkin vakava väkivallanteko tai onnettomuus saattaa johtaa tarpeeseen harkita kokoontumisvapauksen liittyvän lainsäädännön tiukentamista. Edellä esitettyä menettelyä ei voida valiokunnan mielestä pitää asianmukaisesti toteutettuna kenenkään oikeuksien epäasianmukaisena loukkamisena. Kysymys on pikemminkin tilaisuuteen osallistuvan yksittäisen henkilön ja henkilöiden nimenomaisesta perustavaa laatua olevasta oikeudesta turvalliseen yleisötilaisuuteen, mitä oikeutta yhteiskunnan on voitava suojata.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta kunnioittavasti esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Hannes Manninen /kesk
vpj.	Kaarina Dromberg /kok	Tuija Pohjola /sd
jäs.	Ulla Juurola /sd	Iivo Polvi /vas
	Reijo Kallio /sd	Veijo Puhjo /va-r
	Toimi Kankaanniemi /skl	Erkki Pulliainen /vihr (osittain)
	Juha Karpio /kok	Aulis Ranta-Muotio /kesk.
	Pehr Löf /r	